

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 3 นำมาอภิปรายได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลแบบสเตทและแบบเทรทของหญิงครรภ์แรกที่มีอายุแตกต่างกันปรากฏดังนี้

1.1 หญิงครรภ์แรกที่มีอายุแตกต่างกันคือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 21 ปี, 21-25 ปี, 26-30 ปี และมากกว่า 30 ปี มีความวิตกกังวลแบบสเตทหรือความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตาราง 4,5)

ผลการศึกษาไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ว่าหญิงครรภ์แรกที่มีอายุแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบสเตทแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าระดับความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงครรภ์แรก จะมากหรือน้อยไม่ขึ้นกับตัวแปรทางด้านอายุของหญิงมีครรภ์ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับการศึกษาของ เลสเซอร์ (Lesser, 1984) ซึ่งพบว่าหญิงครรภ์แรกที่มีอายุแตกต่างกันมีความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผลการศึกษาในครั้งนี้และการศึกษาของ เลสเซอร์ (Lesser, 1984) ต่างจากการศึกษาของ สแตนเลย์ ไชล และโคแปน (Standley, Soule and Copans, 1979) ซึ่งพบว่าอายุของหญิงครรภ์แรกมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูงกับระดับความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงมีครรภ์ คือ หญิงครรภ์แรกที่มีอายุน้อยมีความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์มากกว่าหญิงครรภ์แรกที่มีอายุมากกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการศึกษาครั้งนี้และการศึกษาของ เลสเซอร์ ใช้วิธีการศึกษาและใช้เครื่องมือในการวิจัยต่างกับการศึกษาของ สแตนเลย์ ไชล และโคแปน กล่าวคือ ในการศึกษาครั้งนี้และการศึกษาของ เลสเซอร์ วัดความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงมีครรภ์ โดยใช้แบบวัดเดียวกันคือ แบบวัด STAI ตอนที่ 1 ที่เรียกว่า A-State scale ของสปีลเบอร์เกอร์ และคณะ (Spielberger, et al, 1970) ซึ่งวัดความวิตกกังวลโดยให้หญิงมีครรภ์ประเมินความรู้สึกของตนเองต่อภาวะการตั้งครรภ์ในลักษณะรวมทั้งหมด ไม่ได้ประเมินความวิตกกังวลของหญิงมีครรภ์เฉพาะเจาะจงเป็นแต่ละเรื่องไป กล่าวคือ ในขณะตั้งครรภ์ผู้หญิงจะมีความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ มากมาย เช่น ความวิตกกังวลเกี่ยวกับทารกในครรภ์ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการคลอด เป็นต้น (สุปรียา นุญยกเขต, 2527:

152-157; Olds, et al, 1984:247-248) แต่การศึกษาของ สแตนเลย์ โฮล และโคแปน วิตความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงมีครรภ์โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และวัด ความวิตกกังวลโดยให้หญิงมีครรภ์รายงานความรู้สึกของคนต่อการตั้งครรภ์เฉพาะเจาะจง เป็นแต่ ละเรื่องไป ตามที่ผู้วิจัยกำหนด และผู้วิจัยเป็นผู้ประเมินให้คะแนนและแยกวิเคราะห์ เป็นแต่ละ เรื่องไป ด้วยวิธีการศึกษาที่แตกต่างกันดังกล่าวจึงอาจทำให้ผลการศึกษาแตกต่างกัน สำหรับงาน วิจัยในประเทศไทยยังไม่มีผู้ใดศึกษาในลักษณะนี้

1.2 หญิงครรภ์แรกที่มีอายุแตกต่างกันคือ กลุ่มอายุต่ำกว่า 21 ปี, 21-25 ปี, 26-30 ปี และมากกว่า 30 ปี มีความวิตกกังวลแบบเทรทหรือความวิตกกังวลที่มีเป็นประจำใน บุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 4, 6, 7)

ผลการศึกษาที่ สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่าหญิงครรภ์แรกที่มีอายุแตกต่างกัน มีความ วิตกกังวลแบบเทรทแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าระดับความวิตกกังวลแบบเทรทของหญิงครรภ์แรก จะมากหรือน้อยขึ้นกับตัวแปรทางด้านอายุของหญิงมีครรภ์ เนื่องจากความวิตกกังวลแบบเทรทนี้ เป็นความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นกับบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ ไปทุกสถานการณ์ ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างจะ คงที่ เป็นความวิตกกังวลที่เป็นลักษณะประจำตัวของบุคคล บางทีเรียกว่า ความวิตกกังวลแฝง กล่าวคือ จะไม่ปรากฏออกมาในลักษณะพฤติกรรมโดยตรง แต่จะเป็นตัวเสริมของความวิตกกังวล แบบสเตรท ซึ่งความวิตกกังวลแบบเทรทนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ (Spielberger, et al, 1970:3; Levitt, 1967:15) ด้วยเหตุนี้จึงอธิบายได้ว่าหญิงครรภ์แรกที่มีอายุแตก ต่างกันมีความวิตกกังวลแบบเทรทแตกต่างกัน เนื่องจากอายุที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีลักษณะทาง บุคลิกภาพและทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน อันเป็นผลมาจากพัฒนาการในแต่ละวัย ผลของการศึกษา ครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ เบออสไตน์ คินซ์ และสเทิน (Burstein, Kinch and Stern, 1974) ซึ่งพบว่าอายุของหญิงมีครรภ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความวิตกกังวลแบบ เทรทอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า กลุ่มอายุต่ำกว่า 21 ปี มีความวิตกกังวลแบบเทรทสูงกว่ากลุ่มอายุ 26-30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อธิบายได้ว่า กลุ่มหญิงครรภ์แรกที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี เป็นช่วงระยะวัยรุ่นตอนปลาย (Bromley, 1969:19-20) โดยพัฒนาการแห่งวัยเป็นระยะที่มีความสับสนและมีความไม่สมดุลย์ทางอารมณ์ เนื่องจาก เป็นช่วงระยะที่กำลังจะเปลี่ยนจากวัยรุ่นเป็นวัยผู้ใหญ่ ซึ่งต้องรับผิดชอบต่อตนเอง เป็น ระยะที่บุคคลต้องเลือกวิธีการดำเนินชีวิตด้วยตนเอง เช่น ในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาต่อ การฝึก

อาชีพหรือการเลือกอาชีพเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่เจอร์ซิลด์ กล่าวว่า การเปลี่ยนสภาวะจากเด็กเป็นวัยรุ่น หรือจากวัยรุ่นเป็นวัยผู้ใหญ่ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล เพราะบุคคลต้องปรับตัวให้เข้ากับ ความคาดหวังของสังคมและการเผชิญกับสภาพการณ์ใหม่ๆ และบทบาทที่ซับซ้อนกันอาจทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ทำให้เกิดความคับข้องใจและนำไปสู่ความวิตกกังวล (Jersild, 1957:348-349) ส่วนหญิงครรภ์แรกที่มีอายุ 21-25 ปี, 26-30 ปี และมากกว่า 30 ปี จัดอยู่ในวัยผู้ใหญ่ (Adulthood) โดยพัฒนาการแห่งวัยนี้เป็นวัยที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง มีบทบาทและความรับผิดชอบแบบผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เติบโตเต็มที่คือเจริญถึงขั้นวุฒิภาวะมีความพร้อมที่จะทำงานประกอบอาชีพ แต่งงานมีครอบครัว และเป็นบิดามารดา นอกจากจะมีความรับผิดชอบต่อตนเองแล้วยังมีความรับผิดชอบในผู้อื่น แต่ในช่วงระยะต้นๆ ของวัยผู้ใหญ่ซึ่งได้แก่ช่วงอายุ 21-25 ปี อาจเรียกว่าระยะเริ่มต้นของวัยผู้ใหญ่ (Early adulthood) เป็นระยะที่มีปัญหาในการปรับตัวมากกว่าช่วงอายุอื่นๆ ของวัยผู้ใหญ่ เนื่องจากเป็นช่วงระยะเริ่มต้นของวัย จึงมีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ซึ่งต้องการการปรับตัวหลายๆ ด้าน ส่วนช่วงอายุ 26-30 ปี และมากกว่า 30 ปี จัดว่าเป็นผู้ใหญ่ที่อยู่ในวัยกลางคน (Middle adulthood) ซึ่งเป็นระยะที่บุคคลมีความมั่นคงในชีวิตมากกว่าผู้อ่อนวัยกว่า เป็นระยะที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นสูง และเป็นช่วงที่บุคคลมักมีอาชีพแน่นอนสร้างหลักฐานชีวิตได้แล้ว (พรพนทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2527:114; สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน, 2526:185; สุชา จันทน์เอม, 2527:160-163; โสภา ชูพิชัยกุล, 2521:54; Bromley 1969:19-20) จึงอาจกล่าวได้ว่า หญิงครรภ์แรกที่มีอายุอยู่ในวัยผู้ใหญ่ มีความมั่นคงทางบุคลิกภาพสูงกว่าหญิงครรภ์แรกที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ กลุ่มหญิงครรภ์แรกที่มีอายุต่ำกว่า 21 ปี จึงมีความวิตกกังวลแบบเรทสูงกว่ากลุ่มอายุ 26-30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 2 การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลแบบสเตทและแบบเทรท ของหญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันปรากฏผลดังนี้

2.1 หญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันคือ กลุ่มระดับการศึกษาต่ำ (ระดับประถมศึกษาและไม่ได้เรียนหนังสือ) กลุ่มระดับการศึกษานานกลาง (ระดับมัธยมศึกษา) และกลุ่มระดับการศึกษาสูง (ระดับอุดมศึกษาและสูงกว่า) มีความวิตกกังวลแบบสเตทหรือความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 8.9)

ผลการศึกษานี้ ไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่าหญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบสเตรสแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าระดับความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงครรภ์แรกจะมากหรือน้อยไม่ขึ้นกับตัวแปรทางด้านระดับการศึกษาของหญิงมีครรภ์ ทั้งนี้สามารถอธิบาย เหตุผลได้ดังต่อไปนี้

2.1.1 เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ วัดความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงมีครรภ์ โดยให้หญิงมีครรภ์ประเมินความรู้สึกของตนต่อภาวะการตั้งครรภ์ในลักษณะรวมทั้งหมด ไม่ได้แยกศึกษาความวิตกกังวลเฉพาะเจาะจงเป็นแต่ละเรื่องไป ด้วยเหตุนี้จึงอาจมีผลทำให้หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาของ ไลท์และเฟนสเตอร์ พบว่า หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ แตกต่างกัน ซึ่งในบางเรื่องคนที่มีการศึกษาสูงกว่ามีความวิตกกังวลสูงกว่าคนที่มีการศึกษาดำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นในเรื่องเกี่ยวกับผลกระทบต่อทารก อันเนื่องมาจากยาที่เคยใช้หรือการถูกแสง เอ็กซ์ เรย์ก่อนที่จะทราบว่าตั้งครรภ์ แต่ในบางเรื่องคนที่มีการศึกษาดำกว่า มีความวิตกกังวลสูงกว่าคนที่มีการศึกษาสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นในเรื่องเกี่ยวกับความเจ็บปวดในการคลอดบุตร, ค่าใช้จ่ายในการคลอด เป็นต้น (Light and Fenster, 1974) ดังนั้นเมื่อให้หญิงมีครรภ์ประเมินความรู้สึกต่อการตั้งครรภ์ในลักษณะรวมทั้งหมด จึงอาจมีผลทำให้หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ ไม่แตกต่างกัน

2.1.2 เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ มีการกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างคือ มีอายุครรภ์ไม่เกิน 13 สัปดาห์ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจึงเป็นหญิงครรภ์แรกที่มาฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลตั้งแต่ยังมีอายุน้อย ซึ่งจากการศึกษาของ นพวรรณ จงวัฒนา และคณะ (2524:59) พบว่าหญิงมีครรภ์ในเขตกรุงเทพมหานครมีเพียงร้อยละ 3.8 ที่ไปพบแพทย์เพื่อตรวจครรภ์และฝากครรภ์เป็นประจำ ดังนั้นจึงมีหญิงมีครรภ์เป็นจำนวนมากที่ไปฝากครรภ์เมื่อมีอายุครรภ์มากแล้วหรือใกล้คลอด หรือไม่เคยฝากครรภ์เลย ด้วยข้อมูลดังกล่าวนี้สามารถสะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษานี้เป็นกลุ่มประชากรที่ค่อนข้างมีคุณภาพชีวิตที่ดีพอควร คือเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพในขณะตั้งครรภ์ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษานี้มาฝากครรภ์ตั้งแต่ยังมีอายุน้อย หรือตั้งแต่ในระยะเริ่มต้นเมื่อทราบว่าตนตั้งครรภ์ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แม้ว่าจะมีระดับ

การศึกษาแตกต่างกัน แต่ก็มีลักษณะที่เด่นชัดเหมือนกันคือ เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น มีความสนใจ มีความรู้ความเข้าใจ และมีข้อมูลเกี่ยวกับการฝากครรภ์ที่พอควร ซึ่งอาจได้จากการศึกษานอกระบบ เช่น จากการอ่านเอง ฟังวิทยุ ดูจากโทรทัศน์ หรือจากการบอกเล่า หรือคำแนะนำจากผู้ที่อยู่รอบข้าง เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงอาจมีผลทำให้หญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ไม่แตกต่างกัน

2.2 หญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันคือ กลุ่มระดับการศึกษาต่ำ (ระดับประถมศึกษาและไม่ได้เรียนหนังสือ) กลุ่มระดับศึกษายานกลาง (ระดับมัธยมศึกษา) และกลุ่มระดับการศึกษาสูง (ระดับอุดมศึกษาและสูงกว่า) มีความวิตกกังวลแบบเทรทหรือความวิตกกังวลที่มีเป็นประจำในบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดูตารางที่ 8, 10, 11)

ผลการวิเคราะห์นี้สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า หญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความวิตกกังวลแบบเทรทแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าระดับความวิตกกังวลแบบเทรทของหญิงครรภ์แรกจะมากหรือน้อยขึ้นกับตัวแปรทางด้านระดับการศึกษาของหญิงมีครรภ์ ด้วยเหตุที่ว่าความวิตกกังวลแบบเทรทถือเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ ดังที่ได้อธิบายไว้ใน 1.2 (Spielberger, et al, 1970:3) ดังนั้นจึงอธิบายได้ว่าหญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความวิตกกังวลแบบเทรทแตกต่างกัน เพราะการศึกษาที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน อันเป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันหลายประการ เช่น ความรู้ ความสามารถในการแก้ปัญหา ทรรศนะในการดำรงชีวิต ค่านิยม โลกทัศน์ ประสบการณ์ ข่าวสารข้อมูลต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อบุคลิกภาพของบุคคล (เลนส์กี, 1924 ยุทธ ศักดิ์เดชอนันต์ แปล 2526 207) ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงทำให้หญิงครรภ์แรกที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบเทรทแตกต่างกัน และจากการศึกษานี้พบว่าหญิงครรภ์แรกที่มีระดับศึกษายานกลาง (มัธยม) และระดับการศึกษาสูง (อุดมศึกษาและสูงกว่า) มีความวิตกกังวลแบบเทรทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีผลต่อระดับความวิตกกังวลแบบเทรทแต่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือสูงกว่าระดับอุดมศึกษา ไม่มีผลต่อความวิตกกังวลแบบเทรททั้งนี้อาจให้เหตุผลได้ว่า การศึกษาในระดับมัธยมนั้นผู้เรียนจะมีอายุระหว่าง 14-18 ปี ซึ่งจัดอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับการพัฒนาบุคลิกภาพ เนื่องจากในวัยนี้เป็นช่วงที่บุคคลพยายามแสวงหาเอกลักษณ์ และ

สร้างมาตรฐานของตนเอง (พรหมทิพย์ ศิริวรรณมุศย์, 2527:112) และจากจุดมุ่งหมายข้อหนึ่งในหลักสูตรของการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา คือมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพและเปิดโอกาสให้เด็กวัยรุ่นได้ค้นพบความสามารถ ความสนใจ และความถนัดเฉพาะตน (สวัสดี สุวรรณอักษร, 2528:56) ดังนั้นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงมีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลอย่างมาก และในวัยรุ่นนี้บุคลิกภาพจะถูกสร้างเกือบเสร็จสมบูรณ์ และบุคลิกภาพที่เกิดขึ้นแล้วจะแก้ไขได้ยาก ถ้าปล่อยให้ผ่านวัยนี้ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ วิทยุกรรมแรกที่มีระดับการศึกษาต่ำ จึงมีความวิตกกังวลแบบเทรตสูงกว่าวิทยุกรรมแรกที่มีระดับการศึกษาปานกลาง และระดับการศึกษาสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนวิทยุกรรมแรกที่มีระดับการศึกษาปานกลางและระดับการศึกษาสูง ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลแบบสเตรตและแบบ เทรตของวิทยุกรรมแรกที่มีระดับฐานะทาง เศรษฐกิจแตกต่างกันปรากฏผลดังนี้

3.1 วิทยุกรรมแรกที่ครอบครัวมีระดับฐานะทาง เศรษฐกิจแตกต่างกันคือ กลุ่มครอบครัวที่มีรายได้ 0-3,501 บาทต่อเดือน, 3,501-6,500 บาทต่อเดือน, 6501-9,500 บาทต่อเดือน, 9,501-13,500 บาทต่อเดือน และมากกว่า 13,500 บาทต่อเดือน มีความวิตกกังวลแบบสเตรตหรือความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์นี้ไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า วิทยุกรรมแรกที่มีระดับฐานะทาง เศรษฐกิจแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบสเตรตแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าความวิตกกังวลแบบสเตรตของวิทยุกรรมแรกจะมากหรือน้อยไม่ขึ้นกับตัวแปรทางด้าน เศรษฐกิจของครอบครัว จากแนวคิดที่ว่า ฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันย่อมทำให้นักคลอดมีปัญหาทางการเงินที่แตกต่างกัน ซึ่งแอสเชอร์ (Ascher, 1978:18) กล่าวว่า ปัญหาทางการเงินนี้เป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ แต่เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่มีเงินเหลือเก็บ ที่กล่าวเช่นนี้เพราะ จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับรายได้ กับค่าใช้จ่ายในครอบครัว (ดูในภาคผนวก ค) พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 72 คน มีรายได้เหลือเก็บคิดเป็นร้อยละ 72 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 22 คน มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายไม่มีเงินเหลือเก็บ และไม่มีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 22 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย และมีหนี้สิน

คิดเป็นร้อยละ 6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ดังนั้นจึงมีกลุ่มตัวอย่างที่มีปัญหาด้านการเงินเป็นจำนวนน้อย ด้วยลักษณะเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยและมีเงินเพียงพอกับค่าใช้จ่าย หรือมีเงินเหลือเก็บ อาจเนื่องมาจาก เป็นผู้ที่รู้จักใช้เงิน รู้จักการออมทรัพย์ หรือมีแหล่งให้การเกื้อหนุนค้ำจุน เช่น จากบิดามารดา หรือญาติพี่น้อง ดังนั้นรายได้ที่แตกต่างกันของครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จึงไม่ได้เป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงความแตกต่างทางด้านปัญหาการเงิน ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงอาจทำให้หญิงครรภ์แรกที่มีระดับฐานะเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบสเตรทไม่แตกต่างกัน

3.2 หญิงครรภ์แรกที่ครอบครัวมีระดับฐานะเศรษฐกิจแตกต่างกันคือ กลุ่มครอบครัวที่มีรายได้ 0-3,501 บาทต่อเดือน, 3,501-6,500 บาทต่อเดือน, 6,501-9,500 บาทต่อเดือน, 9,501-13,500 บาทต่อเดือน และมากกว่า 13,500 บาทต่อเดือน มีความวิตกกังวลแบบเทรทหรือความวิตกกังวลที่มี เป็นประจำในบุคคลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดูตารางที่ 12, 14)

ผลการศึกษานี้ไม่สนับสนุนสมมุติฐานที่ว่า หญิงครรภ์แรกที่มีระดับฐานะเศรษฐกิจแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบเทรทแตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าความวิตกกังวลแบบเทรทจะมากหรือน้อย ไม่ขึ้นกับตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจของหญิงมีครรภ์ จากแนวคิดที่ว่าสถานภาพความเป็นอยู่ของบุคคล เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีผลต่อระดับความวิตกกังวลแบบเทรท (Lader, and Mark, 1971:155) ดังนั้นระดับฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันย่อมมีผลต่อระดับความวิตกกังวลแบบเทรท เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้บุคคลมีปัญหาด้านการเงินที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อสถานภาพความเป็นอยู่ของบุคคล แต่ในการศึกษาครั้งนี้ไม่พบความแตกต่าง อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาทางการเงินดังที่ได้อธิบายเหตุผลไว้ในข้อ 3.1

สรุป

ผลการศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลแบบสเตรทและแบบเทรทของหญิงครรภ์แรกที่มีอายุ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกันนี้ ชี้ให้เห็นว่าผู้หญิงไม่ว่าจะมีอายุ ระดับการศึกษา หรือฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน และจะมีความวิตกกังวลแบบเทรทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ก็ตาม เมื่อต้องเผชิญกับสภาพการณ์ตั้งครรภ์ครั้งแรกต่างก็มีความ

วิตกกังวลแบบสเทหรือความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้สามารถอธิบายเหตุผลโดยสรุปได้หลายประการดังต่อไปนี้

1. การตั้งครรภ์ครั้งแรก เป็นภาวะการณ์หรือสิ่งเร้าที่ผู้หญิงทุกคนไม่ว่าจะมีอายุมากหรือน้อย ระดับการศึกษาสูงหรือต่ำ หรือระดับฐานะทางเศรษฐกิจสูงหรือต่ำ แตกต่างกัน ต่างก็ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน จึงก่อให้เกิดความวิตกกังวลได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ใหม่ทั้งหลายที่บุคคลไม่เคยผ่านพบมาก่อน ย่อมก่อให้เกิดความวิตกกังวลได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าสภาพการณ์นั้นจะน่าพึงพอใจหรือไม่ ซึ่งความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นเป็นการเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นและความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ไม่คุ้นเคย (Rycroft 1978:12)

2. อาจเนื่องจากการในการศึกษาคั้งนี้ วิตกกังวลแบบสเทในขณะตั้งครรภ์อย่างมีการตั้งครรภ์อยู่ในระยะไตรมาสที่ 1 (1-13 สัปดาห์) ซึ่งหญิงมีครรภ์โดยส่วนใหญ่ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันทางด้านอายุ ระดับการศึกษา หรือระดับฐานะทางเศรษฐกิจ หรือไม่ก็ตาม ต่างก็มักจะมีอาการแพ้ท้องเกิดขึ้นในช่วงระยะนี้ ซึ่งอาการแพ้ท้องนี้ได้แก่ อาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดเมื่อยล้า และอ่อนเพลีย เป็นต้น (Olds, et al, 1984:203; Williams, 1983:276-277) อาจกล่าวได้ว่า อาการแพ้ท้องนี้เป็นการคุกคามต่อสวัสดิภาพทางด้านร่างกายของหญิงมีครรภ์ เพราะก่อให้เกิดความไม่สุขสบาย ความวิตกกังวล โดยเฉพาะในรายที่มีอาการแพ้ท้องมากๆ ย่อมก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่หญิงมีครรภ์ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ในช่วงระยะ 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ เป็นช่วงระยะที่หญิงมีครรภ์ได้รับการเร้าทางกายภาพสูง ซึ่งการเร้าทางด้านกายภาพที่เกินระดับที่บุคคลจะรับได้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความวิตกกังวล (Epstein, 1972:303-305) ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงอาจมีผลทำให้หญิงครรภ์แรกที่มี อายุ ระดับการศึกษา หรือฐานะเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน มีความวิตกกังวลแบบสเทไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

3. อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ แม้ว่าจะมีอายุ ระดับการศึกษา หรือฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน แต่ก็มีคุณลักษณะที่เด่นชัดบางประการเหมือนกัน คือ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ค่อนข้างมีความกระตือรือร้น มีความสนใจ มีความรู้และตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพในขณะตั้งครรภ์(ดังที่ได้อธิบายเหตุผลไว้ในข้อ 2.1.2) นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ศึกษายังมีลักษณะที่เด่นชัดเหมือนกันอีกประการหนึ่ง คือ เป็นผู้ที่มีการตั้งครรภ์ที่

ปรารถนา (desired pregnancy) ที่กล่าวเช่นนี้ เพราะจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์รายละเอียดยของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความตั้งใจต่อการตั้งครรภ์นี้ (ดูในภาคผนวก ค) พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 76 คน ที่ตั้งครรภ์ครั้งนี้โดยความตั้งใจและพึงพอใจต่อการตั้งครรภ์ คิดเป็นร้อยละ 76 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ที่ตั้งครรภ์ครั้งนี้โดยไม่ตั้งใจ แต่มีความพึงพอใจต่อการตั้งครรภ์ คิดเป็นร้อยละ 23 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด และมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนเพียง 1 คน ที่ตั้งครรภ์ครั้งนี้โดยไม่ตั้งใจและมีความรู้สึกไม่พึงพอใจต่อการตั้งครรภ์ แต่ก็มีความต้องการบุตร คิดเป็นร้อยละ 1 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ด้วยคุณลักษณะที่เด่นชัดสองประการนี้ จึงอาจมีผลทำให้หญิงครรภ์แรกแม้ว่าจะมีความแตกต่างทางด้านอายุ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ แต่ก็มีความวิตกกังวลแบบสเดทหรือความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

4. อาจเนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ วิตกกังวลแบบสเดทของหญิงครรภ์แรก โดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินความรู้สึกของตนเองต่อภาวะการตั้งครรภ์ในลักษณะรวมทั้งหมด ไม่ได้แยกประเมินความรู้สึกเฉพาะเจาะจงเป็นแต่ละเรื่องไป จึงอาจมีผลทำให้หญิงครรภ์แรกที่มีอายุ ระดับการศึกษา หรือฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความวิตกกังวลแบบสเดทไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะในขณะตั้งครรภ์หญิงจะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ มากมาย เช่น ความวิตกกังวลเกี่ยวกับทารกในครรภ์ ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการคลอด ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเลี้ยงดูทารกและบทบาทการเป็นมารดา เป็นต้น (สุปรียา บุญเกิด, 2527:152-157; Olds, et al 1984:247-248) ซึ่งในบางเรื่องหญิงมีครรภ์ที่มีอายุหรือระดับการศึกษา หรือระดับฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่ามีความวิตกกังวลสูงกว่า แต่ในบางเรื่องหญิงมีครรภ์ที่มีอายุหรือระดับการศึกษา หรือระดับฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่ามีความวิตกกังวลสูงกว่า ดังเช่นการศึกษาของไลท์และเฟนสเตอร์ พบว่า หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับเตรียมอุดม มีความวิตกกังวลสูงกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ในเรื่องเกี่ยวกับผลกระทบต่อการทารกในครรภ์อันเนื่องมาจากยาที่ เคยใช้ และการที่เคยถูกแสง เอ็กซเรย์ก่อนที่จะทราบว่าตั้งครรภ์ แต่ในเรื่องเกี่ยวกับความเจ็บปวดในการคลอดบุตร หญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่ามีความวิตกกังวลสูงกว่าหญิงมีครรภ์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญ (Light and Fenster, 1974) ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ จึงอาจมีผลทำให้หญิงมีครรภ์ที่มี อายุ หรือระดับการศึกษา หรือระดับฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความวิตกกังวลแบบสเดทไม่แตกต่างกัน

5. อาจเนื่องจากมีตัวแปรอื่นที่มีผลต่อระดับความวิตกกังวลแบบสเตรสของหญิงครรภ์แรกมากกว่าตัวแปรทางด้าน อายุ การศึกษา หรือระดับฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัวของหญิงมีครรภ์ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ระดับความวิตกกังวลในขณะตั้งครรภ์ของหญิงมีครรภ์ขึ้นกับองค์ประกอบต่างๆ มากมาย เช่น องค์ประกอบทางด้านสถานภาพความเป็นอยู่ สัมพันธภาพในชีวิตสมรส สัมพันธภาพของหญิงมีครรภ์กับมารดา การยอมรับบทบาททางเพศและบทบาทของการเป็นมารดา การมีระบบเกื้อหนุนค้ำจุนจากสังคม แรงจูงใจในการมีบุตร เป็นต้น ดังเช่นการศึกษาของ ทิลเดน พบว่าความเครียดชีวิตในชีวิต (Life stress) และการมีระบบเกื้อหนุนค้ำจุนจากสังคม (Social support) มีผลต่อระดับความวิตกกังวลของหญิงมีครรภ์อย่างมีนัยสำคัญ (Tilden, 1983:167-174)

จากผลการศึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า อายุ และระดับการศึกษาของหญิงครรภ์แรก มีผลต่อระดับความวิตกกังวลแบบเตรส แต่ไม่มีผลต่อระดับความวิตกกังวลแบบสเตรส กล่าวคือ หญิงครรภ์แรกที่มีอายุ หรือระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความวิตกกังวลแบบเตรสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความวิตกกังวลแบบสเตรสไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความวิตกกังวล ผู้ที่ศึกษาจึงควรตระหนักและแยกศึกษาความวิตกกังวลแบบสเตรสและแบบเตรสให้ชัดเจน เพราะจะทำให้ผลการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ตัวแปรบางตัวแปรมีผลต่อความวิตกกังวลแบบเตรส แต่ไม่มีผลต่อความวิตกกังวลแบบสเตรส ดังเช่นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดังนั้นถ้าหากไม่แยกศึกษาความวิตกกังวลแบบสเตรสและแบบเตรสให้ชัดเจน อาจมีผลทำให้ผลการศึกษาที่ได้ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงและสิ่งที่ต้องการศึกษา หรือทำให้เกิดความสับสนในผลการศึกษา ซึ่งสปีลเบิร์กเกอร์ กล่าวว่า ผลการวิจัยเกี่ยวกับความวิตกกังวลมักมีความสับสนในการแปลความหมาย ทั้งนี้เพราะผู้ที่ศึกษามีความผิดพลาดหรือความล้มเหลวที่ไม่สามารถแยกความวิตกกังวลแบบสเตรสและแบบเตรส (Spielberger, 1975 cited by Endler and Edwards, 1980:40)